

Book Review

Germund Larsson och Johanna Ringarp (red.)
I bildningens tjänst: Nio historiska nedslag i SFUB, Sällskapet för folkundervisningens befrämjande

Stockholm: Förlaget Näringslivshistoria
2025, 215 ss.

Första kapitlet i denna läsvärda bok – *I bildningens tjänst* – har rubriken *En pedagogisk revolution underifrån*. Hoppas det kan ges ut en bok om 200 år som visar på samma kraft som det som återskapas i denna antologi!

Tack vare att SFUB, Sällskapet för folkundervisningens befrämjande, dokumenterat sitt arbete från starten 1822 finns en rik källa att söka kunskap i. Detta blev dock möjligt först efter att materialet skannats in. Det krävs tid och tålmod att tillgängliggöra 188 volymer av SFUB:s handlingar, som finns på Nordiska museets arkiv. Flera bidrog till att detta kunde förverkligas, men hantverket genomfördes av Germund Larsson.

Drygt 40 av de 188 volymerna utgörs av protokoll från direktionens möten, SFUB:s ledningsorgan. Det är framför allt dessa, från tiden 1822–1970 som utgjort underlag för de nio bidrag som presenteras i denna antologi. Germund Larsson och Johanna Ringarp är redaktörer och har på ett fint sätt samlat och ramat in bidragen från tio utbildningshistoriker och pedagoger.

De olika bidragen behandlar en tid vi kallar för historisk, men kopplingar till dagens situation saknas inte. Inte minst ger det underlag för reflektion över var vi befinner oss idag och vilken historia vi skriver. Det är värt att uppmärksamma

SFUB:s värdegrund, den formulerades 1822 och gäller än idag: *allas rätt till utbildning, likvärdig utbildning samt att värna en fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle.*

I de olika kapitlen presenteras och diskuteras allt ifrån arbetssätt (växelundervisning), synen på specialskolor, vikten av skolnärvaro, betydelsen av olika skolämnen (hushållslära, jordbrukslära) till hjälpmedel (väggkartor i geografi). Där beskrivs den första lärarutbildningen, SFUB:s lärarseminarier (1830–1840 tal) och avslutningsvis återges några reseberättelser från 1960–1970 tal, som lärare kunnat genomföras tack vare stipendier från SFUB.

Första kapitlet, en pedagogisk revolution underifrån, beskriver hur införandet av växelundervisningen var en slags gräsrotsrörelse. Vi befinner oss då på 1800-talet. I ett av de sista kapitlen, är vi bara femtio år bakåt i tiden och får ta del av några lärares reseberättelser vars erfarenheter samlas under rubrikerna Sinneserfarenhet och kroppslighet; Kulturen och mötet med den andra, samt Kunskapsöverföring och påverkan i den pedagogiska praktiken. Det är berättelser som gör avtryck, det handlar om bildningsresa, och är exempel på en gräsrotsrörelse i bildningens tjänst.

Antologin i sig bidrar till en bildningsresa och ger rika möjligheter att reflektera över hur vi värnar en fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle. Antologin är synnerligen läsvärd och förhoppningsvis kommer fler studier att göras på detta rika material.

Elisabet Nihlfors
Uppsala universitet
elisabet.nihlfors@edu.uu.se